

PEDAGOGISCH PROJECT

Steinerschool De Nieuwe Maan

Inhoud

Ons pedagogisch project.....	3
Organisatie van het onderwijs en indeling in leerlingengroepen	5
Beleidstructuur van de school	5
De inrichting van het onderwijs / indeling in groepen	5
Het kleuteronderwijs.....	5
Lager Onderwijs.....	6
Indeling van de schooltijd.....	6
Zorg, evaluatie en rapportering	7
Visie op zorg en zorgbeleid.....	7
De leerlingen op onze school	7
Zorg in de Steinerschool.....	8
Zorgstructuur.....	9
Zorg voor de leerling binnen de klasgroep.....	10
Zorg voor de leerling op school buiten de klasgroep	12
Zorg voor de leerling buiten de school.....	13
Zorg voor de leerling door verandering van schoolsetting	13
Zorgtraject schoolloopbaan.....	14
De instap in de school	14
De peuterklas	15
De kleuterklas.....	15
Overgang kleuterschool naar lagere school	15
Lagere school.....	16
Algemeen.....	16
Kinderen met bijzondere zorg	17
Rapportering aan de ouders	17
Algemeen	17
Kleuterschool.....	18
Lagere school.....	18
Ouderavonden.....	18

Klasagenda	19
Evaluatiegesprek halfweg het schooljaar	19
Perioderapporten en schoolgetuigschriften	19
Het officiële getuigschrift basisonderwijs	20

Ons pedagogisch project

De opdracht van onze school is het realiseren van de R. Steinerpedagogie, vanuit de overtuiging dat dit het best overeenkomt met de belangen van het kind. Dat omvat niet alleen de keuze voor bepaalde methodes of het scheppen van een bepaald waardeklimaat. Dit pedagogisch project/concept ligt ook aan de basis van de leerinhouden (cfr. de eigen eindtermen en leerplannen) en de ganse schoolorganisatie (cfr. het eigen bestuurlijk model). Met het pedagogisch concept is tevens de bestaansreden van de school gegeven: ouders willen deze pedagogie voor hun kinderen.

We beschouwen het als onze pedagogische opdracht om nauw voeling te houden met wat er op maatschappelijk vlak leeft en beweegt, niet in de laatste plaats op het vlak van opvoeding en onderwijs.

De Steiner pedagogie steunt op de antroposofisch geïnspireerde menskunde en de daaruit voortvloeiende ontwikkelingspsychologie. Vanuit deze mensvisie wordt een harmonische ontwikkeling nagestreefd waarbij het kind benaderd wordt als een eenheid van willen, voelen en denken, met ruime aandacht voor de individuele ontwikkelingsweg van elk kind.

De R. Steinerschool wil aan elk kind dat haar wordt toevertrouwd, binnen de mogelijkheden, alle kansen bieden om een krachtige wil, een warm gevoel en een helder denkvermogen te ontwikkelen. De leerstof is daarbij het middel, niet het doel op zich. Echte opvoeding gaat uit van de levende werkelijkheid van de opgroeiende mens. Niet wat iemand moet kunnen en weten is de vraag, maar wel wat er in het kind in aanleg aanwezig is en kan ontwikkeld worden. Hun onderwijs streeft naar een evenwichtige ontwikkeling van sociale vaardigheid, intellect en creativiteit en wil leiden tot vaardigheden, kennis en inzichten die in de toekomst nodig zijn om zich als zelfstandig en authentiek mens te kunnen ontwikkelen en aan de maatschappij nieuwe, frisse kracht toe te voegen.

We kiezen bewust voor een globale benadering van het kind met aandacht voor de kunstzinnige, motorische, sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling in hun samenhang.

Elk kind is een uniek, spiritueel wezen en de school dient wakker te blijven voor ieders eigen levensopgave. Belangrijk is de ontwikkeling van de moraliteit, het menselijk fundament. Het opleiden van jongeren die de technische vooruitgang en de economische ontwikkeling zeker kunnen stellen, is voor velen prioritair. Echter, steeds duidelijker wordt dat creativiteit en intellect zonder moraliteit leiden tot grote leegte, verarming of agressiviteit, kortom tot onveiligheid.

Voor de R. Steinerschool is de ontwikkeling van de moraliteit derhalve een belangrijk aandachtspunt.

De basisvoorwaarden waarop de scholen als sociale organisatie bestaan, zijn: de vrije, bewuste keuze van ouders voor dit opvoedingsproject, het engagement en de zelfverantwoordelijkheid van leraren en medewerkers, en "overeenkomsten" tussen beide groepen, die de onderlinge verhoudingen en bestuursvormen bepalen.

Voor een uitgebreide beschrijving van het pedagogisch concept kan verwezen worden naar de basistekst “Het pedagogisch project van een steinerschool basisonderwijs”

Een verder beschrijving van het pedagogisch project is te vinden in het “Leerplan Basisonderwijs Rudolf Steinerpedagogie”, in wat volgt kort als “Leerplan” aangeduid en eveneens te vinden op de website van onze school.

Organisatie van het onderwijs en indeling in leerlingengroepen

Beleidstructuur van de school

Wat in een steinerschool van het lerarencollege een hecht team maakt, is de gedeelde impuls om de steinerpedagogie te realiseren, uitgaande van het spiritueel mensbeeld zoals dat gestalte kan krijgen vanuit de antroposofie. Het college draagt gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor deze opdracht. Het Pedagogisch college komt samen in de pedagogische vergadering.

In overeenstemming met de Belgische wetgeving treedt de VZW Steinerschool Geel op als schoolbestuur voor de basisschool (kleuterschool en lagere school) De nieuwe maan, Larum 8 te Geel.

Ouders en leraren kunnen op eenvoudige aanvraag lid worden van de vzw.

De Raad van Bestuur draagt op moreel, juridisch en financieel gebied de verantwoordelijkheid voor de vzw. Ze is o.m. verantwoordelijk voor de huisvesting, het personeelsbeleid en het beheer van de schoolfinanciën en de materiële uitrusting. De raad van bestuur is paritair samengesteld en bestaat uit ouders en derden.

Er is geen LOC aanwezig.

Sinds 1 september 2003 behoort onze school, zoals alle andere steinerscholen van Vlaanderen die basisonderwijs inrichten, tot de "Scholengemeenschap Steinerscholen Basisonderwijs".

De inrichting van het onderwijs / indeling in groepen

Het kleuteronderwijs

Het kleuteronderwijs wordt georganiseerd in twee leeftijdsgroepen: kleuters en peuters. Er is één peuterklas en één kleuterklas.

In de peuterklas kunnen kinderen terecht vanaf de leeftijd van 2,5 jaar en maken ze de overgang naar de kleuterklas, wanneer ze tussen de 3 en de 4 jaar geworden zijn.

De kleuterklassen zijn leeftijdsgemengde groepen waar kleuters vanaf de leeftijd van drie jaar en half terecht kunnen. Ze blijven in principe in dezelfde groep en bij dezelfde kleuterjuf tot ze de overgang naar de lagere school maken. De oudere kleuters (vanaf ongeveer de leeftijd van 5 jaar) krijgen in de namiddagen aparte activiteiten en rustmomenten indien dit pedagogisch aangewezen is.

Lager Onderwijs

In de lagere school worden leeftijdshomogene klassen nagestreefd. De keuze van de aangebrachte leerstof hangt immers samen met de wetmatigheden die de kinderlijke ontwikkeling vertoont. Zo sluit de vertelstof nauw aan bij de ontwikkeling die een kind doormaakt.

Elk leerjaar is afgestemd op de ontwikkeling van de leerlingen. Elk leerjaar heeft haar eigen specifieke kwaliteiten en vraagt om een eigen specifieke benaderingswijze met daaraan aangepaste leerstof. Er worden combinatieklassen gevormd en daar zittenblijven zelden plaats vindt en sommige instromers in hun jaarklas blijven zitten is er toch niet van een strak leerstofjaarklassensysteem sprake.

De Steinerpedagogie beoogt "onderwijzend opvoeden". Om dit te verwezenlijken dient een Steinerschool meer aan te bieden dan de door de overheid gesubsidieerde vakken. Dit aanbod aan extra-activiteiten, bijvoorbeeld euritmie, tuinbouw, poëzie- en toneelprojecten, vreemde talen vanaf klas 1, kunstzinnige en ambachtelijke vakken, jaarfeesten, wordt als wezenlijk en verplicht beschouwd en zo geëvalueerd voor alle leerlingen.

Indeling van de schooltijd

Het behoort tot de verantwoordelijkheid van elke leraar om de schooltijd op een pedagogische wijze in te delen.

- In het kleuteronderwijs staat daarbij de aandacht voor een dag-, week- en jaarritme centraal. Het dagritme is zo opgebouwd dat er een afwisseling is van in- en uitademing. Het weekritme wordt zichtbaar in de keuze van activiteiten, die wekelijks terugkeren. Het jaarritme vinden we terug in de jaarfeesten, die de werkhema's vormen.
- In het lager onderwijs begint elk dag met het hoofd- of periodeonderwijs dat op een specifieke wijze wordt opgebouwd. Dit houdt in dat enkele vakken (taal, wiskunde, mens en maatschappij) aangebracht worden in een "periode". Gedurende enkele weken (ongeveer 3 tot 6) worden de eerste lestijden van iedere dag voor eenzelfde vak aangewend. Tijdens deze periode wordt een flink stuk van het leerplan behandeld én afgerond.

Het inoefenen van wat werd aangebracht gebeurt tijdens vaste momenten elders in het weekrooster.

De jaarfeesten nemen een belangrijke plaats in. Voorbereiding en uitwerking worden geïntegreerd in meerdere leergebieden.

Zorg, evaluatie en rapportering

Visie op zorg en zorgbeleid

De leerlingen op onze school

In overeenstemming met het wettelijke kader kunnen we 'zorg' omschrijven als het realiseren van optimale leer- en ontwikkelingsmogelijkheden voor alle leerlingen die aan de school werden toevertrouwd. Dit sluit naadloos aan bij wat ook de steinerpedagogie als ideaal nastreeft.

Als school voor gewoon basisonderwijs willen we er in principe zijn voor alle leerlingen. Belangrijkste criterium hierbij is het belang van het kind.

Het Decreet Gelijke Onderwijskansen mee in acht genomen, betekent dit onder meer:

- (Ouders van) leerlingen met een doorverwijzingsattest 'type 8' hebben de vrije keuze tussen gewoon en buitengewoon onderwijs. Dat wil zeggen dat onze school in principe in staat moet zijn aan kinderen met een doorverwijzingsattest voor het type 8 adequaat onderwijs te verstrekken. Onze zorgwerking moet derhalve vanuit dit gegeven mee vorm krijgen.
- Leerlingen met een ander doorverwijzingsattest (de types 1-2-3-4-6 en 7) worden niet *per definitie* naar het buitengewoon onderwijs doorverwezen. We staan principieel (ondermeer in het kader van GON) open voor "inclusie"¹. Ouders van zo'n leerling kunnen ten allen tijde de vraag tot inschrijving stellen. Criterium is hier andermaal het belang van de leerling en - in functie hiervan - de draagkracht van de school (klasgroep, leraar, team, zorgstructuur enz.) om de kindspecifieke voorwaarden voor "optimale leer- en ontwikkelingsmogelijkheden" te kunnen realiseren. In een overleg tussen de school, de ouders, het CLB en eventueel externe deskundigen, moet afgewogen worden welke keuze het best tegemoet komt aan de noden en de belangen van het kind.

Zorg in de Steinerschool

In het GOK-decreet wordt terecht uitgegaan van de optimale leer- en *ontwikkelings* mogelijkheden. Elk specifiek leerproces is ingebed in een breder ontwikkelingsproces. Zo bepaalt het ontwikkelingsproces onder andere mee de voorwaarden voor wat en hoe er geleerd kan worden. De opvattingen over de wetmatigheden in de ontwikkeling en de wijze waarop deze in een schoolse context een rol spelen, hangen dan weer samen met de bredere mensvisie. In de beschrijving van het pedagogisch project kwam de mensvisie van onze school beknopt aan bod.

De leraar in een steinerschool dient ernaar te streven een liefdevolle band met het kind te vormen. Hierdoor kan zich bij de leraar een innerlijk beeld van het kind ontwikkelen. Dit beeld wordt niet afgewogen aan een te bereiken norm of ideaal, maar openbaart iets van de unieke individualiteit van het kind. Het gaat om een open, levend beeld waarbij getracht wordt elk oordeel terug te houden. Wanneer de leraar dit beeld geregeld weer in zich laat ontstaan, dan kan dit bijdragen tot een meer open waarneming van het kind in de klas en tot het vinden van een aan het kind aangepaste benadering. Zo ontwikkelt zich een voorzichtig en evoluerend oordeel.

Toch dient onmiddellijk ook de onvervangbare waarde erkend te worden van het objectiverend vaststellen van feitelijke gegevens in verband met elk kind. De mate waarin en de wijze waarop het kind inzicht, kennis en vaardigheden verwerft, is bovendien een belangrijke aanwijzing hoe het met dit ontwikkelingsproces is gesteld. Gerichtte waarneming en gesystematiseerde peilingen zijn hierbij cruciaal. De beoordeling van het leerproces kan echter nooit worden losgekoppeld van het globale ontwikkelingsproces van elk individueel kind. Hiervoor worden de genormeerde toetsen van het LVS van het vrij CLB gebruikt.

De beoordeling kan niet herleid worden tot de optelsom van meetbare en toetsbare kenmerken en eigenschappen. De vastgestelde feitelikheden dienen steeds gerelateerd te worden aan het beeld van het concrete kind in ontwikkeling, met een eigen individualiteit, een eigen context enz. Slechts het verbinden van vastgestelde gegevens met dit innerlijke beeld stelt de leraar in staat om werkelijk te beoordelen. Elk oordeel is immers een menselijk oordeel met een morele dimensie.

Hierbij gaat onze zorg ook in belangrijke mate naar de motivatie en het welbevinden van de kinderen. Wij trachten heel bewust de zelfstandigheid van het kind te stimuleren. Wanneer een kind de kans krijgt zichzelf te zijn, met zijn vermogen én zijn onvermogen, kan het een duidelijker zelfbeeld ontwikkelen en een beter zelfgevoel krijgen. Dit zet aan tot eigen initiatief en creativiteit. Er kan een leef- en leerklimaat ontstaan dat gebaseerd is op verbondenheid en wederzijds respect. Zo is het onze ervaring dat er minder gepest wordt in een leef- en leerklimaat waarin kinderen aanvaard en gerespecteerd worden in hun eigenheid. Dit is zeker belangrijk voor sociaal zwakkere kinderen of kinderen met een bepaald probleem of een specifieke stoornis.

Zorgstructuur

De klasleraar is de eerstelijnsverantwoordelijke voor deze zorg m.b.t. de leerlingen van de haar/hem toevertrouwde klasgroep. Dat betekent dat de zorgwerking in eerste instantie steunt op het werk van de klasleraar in de klas. Pas indien dit onvoldoende blijkt om een leerling gepaste hulp en ondersteuning te bieden, wordt een volgende stap overwogen.

Observaties tijdens de kleutertijd:

- Peuterklas: Zodra de peuter effectief op school is, wordt hij tijdens zijn spel en andere activiteiten waargenomen door de leerkracht. Relevante spontane waarnemingen worden door de leerkracht genoteerd. De peuterleerkracht schrijft haar waarnemingen in het kleuterobservatie instrument. (zie document: 'Kleuterobservatie instrument'). Bij de overgang van peuterklas naar kleuterklas vindt een gesprek plaats tussen peuterleerkracht en ouders. Op basis van het kleuterobservatie instrument wordt een beeld van het kind geschetst
- Kleuterklas: De kleuterjuf houdt de observaties bij en vult jaarlijks het kleuterobservatie instrument in. Dit beeld van het kind wordt tijdens een individueel oudergesprek aan de ouders meegedeeld.
- Onderzoek 5-jarigen: Rond het 5^e levensjaar worden de belangrijkste vaardigheden die een kleuter zich moet eigen maken op het vlak van de grove en fijne motoriek, de sociaal-emotionele ontwikkeling, de cognitieve en taalontwikkeling gericht geobserveerd door de leerkracht en besproken met de zorg coördinator. Dit gesprek wordt indien nodig direct teruggekoppeld naar de ouders. Indien er geen dringende zaken zijn volgt er voor de kinderen die voor januari van dat schooljaar 5 jaar worden, in januari een oudergesprek met leerkracht en ouder en voor de kinderen die na januari van dat schooljaar 5 jaar worden volgt in juni een gesprek.
- Schoolrijpheid: Voor de oudste kleuters wordt er een observatie over de schoolrijpheid neergeschreven door de kleuterjuf. Zij zal naast het gehele beeld van het kind ook de specifieke leervoorwaarden voor de eerste klas observeren. De zorgleerkracht neemt bij elk kind individueel een schoolrijpheidsonderzoek af naar leervoorwaarden en de motoriek. Jaarlijks wordt er een info-avond georganiseerd over de schoolrijpheid. Aan de ouders wordt gevraagd een biografie te schrijven, waartoe zij een leidraad krijgen. De kleuterjuffen komen met de zorgleerkracht samen en bespreken alle kinderen. Er wordt voor elk kind een advies uitgesproken. Indien er geen advies kan worden uitgesproken wordt de hulp ingeroepen van het CLB. Die kan het kind verder onderzoeken. Er wordt dan gekeken naar wat het kind nodig heeft om een optimale ontwikkeling te kunnen

doormaken. Eventueel kan er aangeraden worden om het kind buiten de school nog gespecialiseerde hulp aan te bieden. De resultaten van het schoolrijpheidsonderzoek worden met de ouders doorgesproken en het advies wordt geformuleerd. Er wordt een beeld geschetst van alle kinderen die naar de 1^e klas gaan in het basisschoolcollege.

- Leerlingendossier: Het Kleuterobservatie instrument en andere bovengenoemde documenten worden bewaard in het individuele leerlingendossier. Het leerlingendossier wordt doorgegeven aan de eersteklasleerkracht.

Naast de klasleraar is er de zorgcoördinator als zorgondersteuner. Met zorgondersteuning bedoelen we de deskundige ondersteuning binnen het verantwoordelijkheidsgebied van de klasleraar. Zorgondersteuning kan gebeuren op leerling- en klas/leraarniveau.

De zorgcoördinator geeft mee vorm aan het schoolbeleid inzake zorg en ziet toe op de afspraken (schoolafspraken/beleidsvoering) inzake zorg. De zorgcoördinator heeft ten allen tijde het overzicht van wat er binnen de school op het vlak van zorg gebeurt en kan in overleg met andere leden van het zorgteam sturend optreden.

De zorgleerkracht komt in alle klasjes observeren en maakt hiervan verslag.

Het zorgteam bestaat uit de zorgcoördinator, de zorgondersteuner(s), pedagogisch directeur en de medewerker van het CLB. Het zorgteam moet een totaalbeeld van de zorgwerking op school behouden, zodat vanuit het zorgteam initiatieven genomen kunnen worden die de zorgwerking op school kunnen ondersteunen, uitbouwen en verbeteren. Hiervoor werken zij samen met het CLB, met externe professionelen en andere scholen.

Het multidisciplinair overleg (MDO) wordt per trimester georganiseerd met klasleerkracht en zorgleerkracht en CLB. De betrokken ouders worden mondeling op de hoogte gebracht door de klasleerkracht. Het kan zijn dat na het MDO een gesprek met de ouders volgt. Indien nodig wordt er een IHP opgemaakt door de klasleerkracht. De zorgcoördinator volgt de zorg verder mee op.

Zorg voor de leerling binnen de klasgroep

Wij streven ernaar kinderen met problemen zoveel mogelijk in hun eigen klasgroep te helpen omdat ze daar het best gedijen. De pedagogische werkzaamheid van de leraar in zijn klas, de methodisch-didactische aanpak en dergelijk meer, zijn daarom fundamentele elementen van 'zorg'.

Het basisgegeven van 'zorg' hangt daarom samen met de wijze waarop het leer- en opvoedingsproces – in brede zin - wordt vormgegeven en opgevolgd in de klas door de klasleraar.

De leraar heeft in de wijze waarop hij zijn onderwijs vormgeeft en organiseert, een preventieve taak te vervullen ten aanzien van de zorg. Gelet op de heterogene samenstelling van klassen, brengt het realiseren van de optimale leer- en ontwikkelingsmogelijkheden voor elk kind de nood aan 'differentiatie' met zich mee. Differentiatie is een onontbeerlijk én vanzelfsprekend element van de lespraktijk.

Deze differentiatie kan preventief en remediërend zijn. Differentiatie kan o.a. gebeuren op het vlak van de nagestreefde doelen waarmee dispenserend of compenserend kan worden omgegaan (kwantitatief of kwalitatief), de methodisch-didactische aanpak, het leertempo (differentiatie in de tijd, zie bv. het leesproces) of door kinderen zeer gericht bepaalde vaardigheden te laten oefenen en hen te ondersteunen met aangepaste opdrachten en/of hulpmiddelen. Zo kunnen al veel problemen die zich stellen binnen de klas worden opgevangen.

Doordat de leraar in principe een klasgroep volgt gedurende de zes jaren van de lagere school (toch minstens voor meerdere jaren), ontstaat de mogelijkheid om de ontwikkeling van elk kind tijdens zijn hele lagere-schooltijd beter te volgen.

Waar blijkt dat een zorgvraag de mogelijkheid van een klasleraar dreigt te overstijgen, (maar vaak ook al eerder) kan nagegaan worden of het nuttig of aangewezen is de leraar ondersteuning te bieden bij zijn werk in de klas. Dat kan door middel van het aanreiken van adequate middelen, overleg in tal van vormen (bv. kinderbespreking), enz.

Extra noden op niveau van de (klas)leraar zijn minstens de volgende:

- Vanuit een specifieke expertise advies, hulp en ondersteuning bieden aan de (klas)leraar (op alle mogelijke aspecten van de opdracht van de leraar) of het aanreiken van passende middelen of instrumenten, ...
- Het spiegelen van het methodisch-didactisch handelen van de klasleraar. Een externe 'waarnemer' kan vaak eerder/beter dan de klasleraar doorzien dat een bepaalde aanpak bij een bepaald kind, een klassegment of misschien zelfs de hele klasgroep niet of onvoldoende efficiënt werkt.
- Ten aanzien van beginnende (on- of minder ervaren) leraren, is er zonder meer ondersteuning en begeleiding nodig bij (verwerven van de competentie tot) het opnemen van de hoger genoemde eerstelijnsverantwoordelijkheid. Dit kan ook betekenen dat deze verantwoordelijkheid in deze beginfase een gedeelde verantwoordelijkheid wordt. Ook ervaren leraren kunnen echter nood hebben aan coaching of expertise-verwerving bij het omgaan met specifieke problemen.

Blijkt toch extra ondersteuning van de leerling aangewezen (GON, zorgondersteuner, enz.), wordt eerst overwogen of en in welke mate dit binnen de klasgroep kan.

In de lagere school is een preventieve zorgwerking prioritair (periodieke screenings voor taal en rekenen zijn onontbeerlijk). Bij toetsconstructie loert steeds het gevaar om de hoek dat die door leraars te klascontextgevoelig en daardoor te weinig eindtermengestuurd wordt opgevat. Bij screenings is daarom standaardisering geboden.

Zorg voor de leerling op school buiten de klasgroep

De zorgwerking binnen de klas blijkt toch vaak ontoereikend te zijn om alle leerlingen binnen die klasgroep tot een optimaal leer- en ontwikkelingsproces te brengen.

Gelet op zijn hierboven reeds genoemde eerstelijnsverantwoordelijkheid kan de klasleraar binnen de lesopdracht structureel ruimte voorzien om met kleine groepjes of individuele leerlingen te werken (preventief of remediërend). We verwachten dat dit, naast het directe voordeel dat de betrokken leerlingen hieruit kunnen halen, ook het beeld van de leraar verscherpt en de globale lesaanpak in de klasgroep in gunstige zin beïnvloedt.

Elke klasleraar informeert de zorgcoördinator over wat er met welke leerlingen gedaan wordt, wat erbij wordt nagestreefd en wat deze inspanningen opleveren. De remediëring door de klasleraar kan plaatsvinden tijdens een vakles. Het is evident dat dit in overleg en op een evenwichtige wijze gebeurt, zodat alle kinderen het aanbod in de vaklessen goed kunnen verwerken.

Daarnaast kan er nood zijn aan momenten waarop vanuit een specifieke expertise (die in principe niet van een klasleraar kan/mag verwacht worden) met kinderen gewerkt wordt (in de klas, buiten de klas, individuele leerling of klein groepje, samen met klasleraar of apart...). Dit kan remediërend of preventief zijn. Preventie wordt hier in brede zin gezien, d.w.z. minstens ter voorkoming van:

- uitval (op welk vlak ook)
- leer- en/of ontwikkelingsachterstand
- externe therapieën (= buitenschoolse remediëring).

De betrokkenheid van een competente persoon naast de klasleraar zorgt voor de vaak nodige en steeds nuttige “second opinion”.

Bij deze extra ondersteuning krijgt de leerling hulp aangeboden op het vlak van de leervoorwaarden en/of op het vlak van de leerstof.

In het zorgteam wordt afgesproken welke kinderen in aanmerking komen voor deze extra hulp, wat we ermee willen bereiken, welke termijn we voorzien en wanneer deze extra ondersteuning geëvalueerd zal worden.

De zorgondersteuner bespreekt regelmatig de vorderingen van elke leerling met de betreffende klasleerkracht, die op zijn beurt de ouders hierover inlicht. De eerste toelichting aan de ouders vindt plaats voor de externe zorgwerking aanvangt. Indien nodig vindt er een gesprek plaats tussen de ouders, de klasleerkracht en de zorgondersteuner/zorgcoördinator.

Zorg voor de leerling buiten de school

Hoewel de werking binnen de school er op gericht dient te zijn de nood aan buitenschoolse remediëring en therapieën te voorkomen, kan dit in bepaalde gevallen toch aangewezen of noodzakelijk zijn. Hierbij dient er wel op gelet te worden dat de kinderen er niet te zwaar door worden belast. Het is belangrijk dat hierover overleg met de ouders plaatsvindt en dat de school van deze therapieën op de hoogte is.

Zorg voor de leerling door verandering van schoolsetting

Ondanks alle inspanning van de school en externe ondersteuners, kan het zich toch voordoen dat een kind onvoldoende kan aansluiten bij het leer- en ontwikkelingsproces zoals dat binnen de school wordt vormgegeven. Het kan dat de mogelijkheden van een kind in onze schoolse setting, zelfs met extra zorg, onvoldoende aangeboord kunnen worden. Of dat het welbevinden van het kind dermate lijdt onder dit gegeven, dat de leer- en ontwikkelingsprocessen die wel binnen het bereik van het kind liggen, ernstig worden belemmerd.

In zo'n geval kan in overleg met alle betrokkenen een andere schoolsetting gezocht worden. Ook hier is het belang van het kind het eerste en doorslaggevende motief.

Zorgtraject schoolloopbaan

De instap in de school

Het eerste oriënterende gesprek vindt plaats met de pedagogisch directeur. Hierna volgt een gesprek door de leerkracht van de desbetreffende klas, met de ouders en het kind en indien nodig de zorgleerkracht. Er wordt tijdens deze kennismaking een korte toets afgenomen die kan bijdrage aan het beeld van het kind. In de lagere school bestaat de toets uit taal, rekenen en een huis boom mens tekening, in de kleuterklas een tekening en in de peuterklas is dit enkel het observeren van het kind. Het gevormde beeld en het geboortjaar vormen samen de motivatie van de school voor het passende leerjaar voor de nieuwe leerling. Indien er een beeld gevormd is waarbij de school denkt dat het niet voldoende in de noden van het kind kan voorzien, zal de school de instap ontraden maar niet weigeren.

Van de ouders die hun kind inschrijven in een Steinerschool, wordt verwacht dat zij het pedagogisch project, eigen aan deze vorm van onderwijs, en de interne afspraken over de organisatie van het schoolleven zoals die staan beschreven in de schoolgids / de inlichtingenbrochure voor ouders, respecteren en ondertekenen voor akkoord. Het ondertekenen voor akkoord van het schoolreglement door de ouders, is een inschrijvingsvoorwaarde voor het kind.

De kleuter- en lagere scholen Rudolf Steineronderwijs zijn scholen voor gewoon onderwijs en vormen geen alternatief voor het buitengewoon onderwijs. Leerlingen met speciale onderwijsbehoeften kunnen niet altijd worden ingeschreven in een school voor gewoon onderwijs. De inschrijving van een kind aan wie in een andere school het buitengewoon onderwijs werd geadviseerd, is eventueel bespreekbaar maar niet vanzelfsprekend. Leerlingen die beschikken over een verslag voor het buitengewoon onderwijs, worden door een school voor gewoon onderwijs onder ontbindende voorwaarde ingeschreven.

Het verslag maakt deel uit van de informatie die ouders bij een vraag tot inschrijving aan de school moeten overmaken. Vervolgens organiseert de school overleg met de ouders, de klassenraad en het CLB, over de aanpassingen die nodig zijn om de leerling mee te nemen in het gemeenschappelijk curriculum of om de leerling studievoortgang te laten maken op basis van een individueel aangepast curriculum.

Indien na het overleg de school de disproportionaliteit van de aanpassingen bevestigt, wordt de inschrijving ontbonden op het moment dat deze leerling in een andere school is ingeschreven en uiterlijk 1 maand, vakantieperioden niet inbegrepen, na de kennisgeving van de bevestiging van de disproportionaliteit.

De peuterklas

Van zodra de peuter effectief bij ons op school zit, wordt hij tijdens z'n spel en de andere activiteiten dagelijks waargenomen door de leerkrachten. Relevante spontane waarnemingen worden door de leerkrachten genoteerd. Er is tevens een kleuterobservatie instrument dat door de peuterleerkracht wordt ingevuld in Questi (digitaal leerlingvolgsysteem) (zie document "kleuterobservatie instrument"). Bij de overgang van de peuter- naar de kleuterklas vindt een gesprek plaats met de peuterleerkracht en de ouders. Op basis van het kleuterobservatie instrument wordt een beeld van het kind geschetst. Tevens brengt de peuterleerkracht dit beeld in het college van de kleuterschool. De observatielijst peuters wordt opgenomen in het individuele pedagogisch leerlingendossier (leerlingvolgsysteem in Questi).

De kleuterklas

De kleuterjuf houdt de observaties bij en vult jaarlijks het kleuterobservatie instrument in. Dit beeld van het kind wordt tijdens een individueel oudergesprek met de ouders besproken.

Rond het 5^e levensjaar worden de belangrijkste vaardigheden die een kleuter zich moet eigen maken op het vlak van de grove en fijne motoriek, de sociaal-emotionele ontwikkeling, de cognitieve en taalontwikkeling gericht geobserveerd door de leerkracht en besproken met de zorgcoördinator. Dit gesprek wordt indien nodig direct teruggekoppeld naar de ouders. Indien er geen dringende zaken zijn volgt er voor de kinderen die voor januari van dat schooljaar 5 jaar worden, in januari een oudergesprek met leerkracht en ouder en voor de kinderen die na januari van dat schooljaar 5 jaar worden volgt in juni een gesprek.

De taak van de zorgondersteuner kleuterschool bestaat uit ondersteuning, observatie, remediëring, advies.

Overgang kleuterschool naar lagere school

Een kind sluit het kleuteronderwijs af wanneer het schoolrijp is geworden Dit onderzoek vindt plaats tijdens het laatste kleuterjaar van de kleuter, bij alle kleuters die voor 1 mei 6 jaar geworden zijn.(uitzonderingen zijn mogelijk).

Het is het zorgteam in samenspraak met de kleuterjuf die op basis van de schoolrijpheidsonderzoeken, de observaties van kleuterleerkracht, zorgondersteuner en zorgcoördinator en eventueel de observaties en/of het onderzoek door het CLB, een advies formuleert betreffende de overstap naar de lagere school. In een gesprek met de kleuterleerkracht en eventueel de zorgondersteuner wordt voor de ouders een beeld geschetst van hun kind, alsook een gemotiveerd advies gegeven met de betrekking tot de overgang naar het eerste leerjaar. Eventueel kan er aangeraden worden om het kind buiten de school nog gespecialiseerde hulp aan te bieden.

In het Basisschoolcollege wordt een beeld geschetst van alle kinderen die naar de 1^e klas gaan.

De klasleerkracht geeft een beeld van elk kind, eventueel vullen andere leerkrachten aan.

Als de ouders het advies van de school niet opvolgen, wordt het daaropvolgende schooljaar als proefjaar beschouwd.

Observatielijsten, het vijfjarigen onderzoek en het schoolrijpheidsonderzoek worden samen met alle andere relevante documenten uiteraard opgenomen in het leerlingendossier (LVS). Dit volgt de leerling bij de overgang naar de lagere school.

Maakt een kleuter de overstap naar de lagere school in een andere steinerschool, dan kan het dossier op vraag van de nieuwe school en/of de ouders doorgegeven worden.

Lagere school

Algemeen

De leerkrachten nemen de kinderen dagelijks waar. Relevante waarnemingen worden genoteerd. Elke leerkracht volgt de kinderen van zijn klas op aan de hand van eigen waarnemingen en via eigen toetsen die geregeld (bv. op het einde van elke periode) afgenomen worden. Dit beeld kan door vakleraren of zorgondersteuners aangevuld of getoetst worden.

Klasspecifieke aanpak

Op geregelde tijdstippen bespreekt de klasleerkracht samen met de zorgondersteuner/zorgcoördinator het werk van de kinderen; ook voor zorgkinderen is er dan specifieke aandacht.

Een belangrijk evaluatiemoment in de steinerschool vindt plaats in de loop van de **tweede klas: het tweedeklasonderzoek**. Het tweedeklasonderzoek wordt tijdens de eerste ouderavond toegelicht. Het tweedeklasonderzoek heeft als bedoeling te peilen of de leervoorwaarden bereikt zijn. Tijdens het individuele oudercontact (tafelgesprekjes) bespreekt de leerkracht dit met de ouders, eventueel samen met de zorgcoördinator.

Voor de eerste tot en met de zesde klas is er in de loop van het schooljaar 2 tot 3 keer een multidisciplinair overleg of MDO (een klasbespreking waaraan de klasleerkracht, de CLB-medewerk(st)er, alsook de zorgcoördinator deelnemen). Dan wordt vooral de evolutie van de kinderen besproken, alsook welke extra aandacht, eventueel remediëring er aangewezen is.

Voor de eerste tot en met de zesde klas zijn er *taal- en rekentoetsen* LVS die twee keer in de loop van het schooljaar afgenomen worden. Vanaf klas 2 worden AVI-toetsen afgenomen.

Bij de beoordeling van de leerling (in het bijzonder m.b.t. schoolrijpheid, overzitten, advies andere onderwijsvorm, ...) kan een klasleraar nooit autonoom een beslissing nemen. De beoordeling is het resultaat van overleg (CLB, zorgcoördinator, klasleraar, ...) en resulteert in een omstandig en gemotiveerd advies aan het schoolhoofd, die de formele beslissing neemt.

Uiteraard dienen er in verslagen van gesprekken, bij rapporteringen enz. in de loop van het schooljaar reeds voldoende en duidelijke indicaties te zijn vermeld die de noodzaak van een bijzonder advies aankondigen.

Kinderen met bijzondere zorg

Wat hier vooraf gezegd werd, heeft betrekking op alle leerlingen.

Leerlingen waarbij een zorg wordt vermoed, worden bovendien volgens een specifiek traject opgevolgd.

Er is een *trajectbeschrijving zorgkinderen voor de kleuterschool* en een *trajectbeschrijving zorgkinderen lagere school*.

Tijdens het eerste MDO van het schooljaar wordt een overzicht van de kinderen van die klas met een bijzondere zorg opgemaakt (of de bestaande wordt bijgewerkt). Hierbij wordt de zorgvraag (eventueel aan de hand van een reeds gestelde diagnose) aangegeven en de specifiek gevolgde/te volgen aanpak (met verwijzing naar het handelingsplan) geduid.

Hoewel de *kinderbespreking* op de pedagogische vergadering niet specifiek bedoeld is voor zorgkinderen, kan zo'n kinderbespreking uiteraard een nuttig element zijn in het opvolgingstraject van deze zorgkinderen.

Rapportering aan de ouders

Algemeen

De rapportering verloopt enerzijds informeel: gesprekken na de schooldag, al dan niet na afspraak. Het initiatief hiertoe kan zowel door de school (leraar, zorgcoördinator/ondersteuner, directie...) als door de ouders genomen worden.

Anderzijds organiseert elke klasleerkracht jaarlijks drie ouderavonden, waarop de ouders een beeld krijgen van de klas en de schoolse activiteiten. De leerstof wordt gekaderd binnen de Steinerpedagogie en belangrijke thema's (wilsopvoeding, het belang van ritme, ...) worden uitgediept.

De leerkrachten verbinden er zich toe elke ontwikkelingsmoeilijkheid te melden aan het zorgteam en de ouders, zodat een goede opvolging mogelijk is. In de gesprekken met de leerkrachten leveren immers ook ouders een zeer belangrijke bijdrage bij de beeldvorming omtrent het kind.

Voor leerlingen met een specifieke zorg worden er ook overlegmomenten met de ouders afgesproken betreffende het gevolgde zorgtraject. Voor leerlingen die in aanmerking komen voor GON-begeleiding worden tijdig alle modaliteiten van de samenwerking met andere scholen (BuO) besproken.

Kleuterschool

Na de inschrijving is er steeds een ontmoeting tussen de ouders en het kind en de klasleerkracht.

Er wordt op vaste momenten aan de ouders over het kind gerapporteerd. De resultaten van de *signaallijst peuters*, de *signaallijst vijfjarigen* en het *schoolrijpheidsonderzoek* (met advies) worden individueel aan de ouders meegedeeld en toegelicht.

Ook bij een kinderbespreking in de pedagogische vergaderingen wordt voor en na met de ouders gecommuniceerd. Met ouders van kinderen die rechtstreeks in een kleuterklas instromen (en niet eerst de peuterklas bezoeken) vindt in de loop van de drie eerste maanden schoolbezoek een gesprek plaats met de ouders. Hierbij worden waarnemingen en ervaringen uitgewisseld. Van elk formeel gesprek wordt door de leerkracht of door de zorgondersteuner een *gespreksfiche*, een verslag, gemaakt.

Lagere school

In de lagere school is het belang van de informele rapportering niet te onderschatten. In gesprekken buiten de lestijd, al dan niet na afspraak, kan zo nodig relevante informatie worden uitgewisseld. Van elk formeel gesprek wordt een verslag, *een gespreksfiche*, gemaakt.

Ouderavonden

In onze school vinden ouderavonden met alle ouders samen plaats (drie per schooljaar). Klasleraar en eventueel een vakleraar geven een overzicht van de klasactiviteiten, aangevuld met de nodige achtergrondinformatie. Ook kan een beeld van de klas als geheel worden geschetst en kan op integere manier over de kinderen verteld worden. Zo krijgen de ouders niet alleen een beeld van wat er in de klas gebeurt, maar ook hoe de klas sociaal functioneert, hoe de kinderen met het leren omgaan e.d. Wij beogen een empathische, positieve samenwerking tussen ouders op opvoedkundig gebied en willen samen met hen een zorgmantel voor de kinderen vormen. De solidaire en eerbiedvolle samenwerking tussen volwassenen vormt een positief draagvlak voor de ontwikkeling van de kinderen.

KLEUTERSCHOOL: OUDERAVONDEN en OUDERGESPREKKEN doorheen het schooljaar:

- Ouderavonden. Per klas zijn er drie ouderavonden . Dit kunnen avonden zijn met pedagogisch-inhoudelijke thema's, praktische afspraken, kinderbesprekingen, ...

- Info-avond over schoolrijpheid . Deze is bedoeld voor ouders van schoolrijpe kleuters, maar ook voor andere geïnteresseerde ouders.
- Individuele oudergesprekken: Elke juf organiseert jaarlijks individuele oudergesprekken voor de ouders van alle kinderen van haar klas.

Klasagenda

Vanaf het vierde leerjaar wordt een klasagenda gebruikt. Op die manier kunnen de ouders volgen wat er aan taken of lessen gegeven wordt. Hierin kunnen ook resultaten van toetsen of taakjes genoteerd worden. Verder is de klasagenda een nuttig instrument voor relevante communicatie tussen ouders en leerkracht.

Taken en lessen worden ingeschreven op de dag dat het in orde moet zijn. Hiermee leren omgaan, is een facet van het “Leren leren”.

Vanaf de eerste klas hebben de kinderen een kaft. In deze kaft komt alles wat aan de ouders of aan de leerkracht afgegeven moet worden.

Evaluatiegesprek halfweg het schooljaar

In de loop van de maand januari of februari wordt een individueel gesprek georganiseerd tussen de klasleraar en de ouders.

Waar nuttig, is ook de zorgcoördinator/zorgondersteuner aanwezig. In dit gesprek wordt vooral geschetst hoe het eerste semester is verlopen en waar extra aandacht of ondersteuning nodig is. In de vijfde en de zesde klas wordt in dit gesprek ook al afgetast welke mogelijkheden er zich voor het kind na de lagere school kunnen aandienen.

Perioderapporten en schoolgetuigschriften

Voor iedere vakantie krijgen de kinderen van de lagere school een perioderapport. Op het einde van het schooljaar schrijft de leerkracht een schoolgetuigschrift.

Daarin wordt de ontwikkeling geschetst die het kind het voorbije schooljaar doormaakte. De *rapporten* en het *schoolgetuigschrift* zijn gericht aan de ouders die er duidelijk in terugvinden hoe het kind ervoor staat. Het is goed voor het kind dat de ouders de evaluatie zelf naar hem of haar toe verwoorden; het is niet de bedoeling dat het kind het rapport zelf leest.

Een kopie van het getuigschrift wordt bewaard in het pedagogisch leerlingendossier (LVS).

Het officiële getuigschrift basisonderwijs

Bij het toekennen van het officieel getuigschrift basisonderwijs hanteert de klassenraad (bestaande uit de klasleraar, de vakleerkrachten, de zorgcoördinator en het schoolhoofd) criteria: naast de aandacht voor de harmonische ontwikkeling en attitudinale doelen naar denken, voelen en willen, wordt ook voldoende gewicht toegekend aan het bereiken van de leerplandoelen en eindtermen (*wiskundetoets steinerscholen / taaltoets steinerscholen*).

Voor leerlingen waaraan geen officieel getuigschrift basisonderwijs werd toegekend wordt een attest basisonderwijs opgemaakt. Conform de wettelijke bepalingen wordt voor deze leerlingen het dossier bij het register der getuigschriften opgemaakt (met een synthese van of verwijzing naar de *perioderapporten* en/of *schoolgetuigschriften* van het lopende en het daaraan voorafgaande schooljaar, een verslag van de leerkracht die tijdens het laatste schooljaar het hoogste aantal lestijden gegeven heeft aan de leerling en de beslissing van de klassenraad).

Een kopie van dit dossier wordt bewaard in het pedagogisch leerlingendossier.

Het register der getuigschriften wordt door het schoolhoofd bewaard.